

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 23 februari 1911 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra korpralsbostället Kylla nr 1 med Klockargården i Västmanlands län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 28 oktober 1910 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 22, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att, sedan förra korpralsbostället $\frac{3}{4}$ mantal Kylla nr 1 med Klockargården i Badelunda socken af Västmanlands län blifvit genom ägostyckning fördeladt i två lotter motsvarande boställets å en i statsrådsprotokollet omförmäld, af förste landmätaren C. A. Löwenhielm år 1908 kopierad karta upptagna två ägoskiften, bostället må på det sätt upplåtas, att

dels berörda två ägoskiften — södra skiftet dock med undantag af en lägenhet benämnd Nyholm — hvar för sig försäljas på offentlig auktion till den högstbjudande på de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912; och

dels lägenheten Nyholm med i statsrådsprotokollet närmare angifven areal upplåtes enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser.

Departementschefen har till förberörda statsrådsprotokoll i detta ämne anfört följande:

»Vid uppskattningsförrättning, som under år 1908 hållits för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911 af förra korpralsbostället $\frac{3}{4}$ mantal Kylla nr 1 med Klockargården i Badelunda socken af Västmanlands län har väckts förslag om försäljning af egendomen.

Med underdånig skrifvelse den 4 februari 1910 har domänstyrelsen underställt den väckta frågan Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda uppskattningsförrättning samt öfriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en af förste landtmätaren C. A. Löwenhielm år 1908 kopierad karta öfver egendomen.

Af handlingarna i ärendet inhämtas hufvudsakligen följande:

Bostället, som lämnar 650 kronor i årligt arrende, är beläget 1,1 mil från Västerås och 0,5 mil från Badelunda kyrka. Vid ett under åren 1907—1908 förrättadt, den 11 maj 1909 fastställt laga skifte erhöll bostället samtliga sina ägor i två skiften, belägna på ett inbördes afstånd af två kilometer. Enligt skifteshandlingarna utgör boställets areal sammanlagdt 78 hektar 1,9 ar, hvaraf kommer på det norra skiftet 46 hektar 50,9 ar, däraf 84,5 ar tomt och trädgård, 24 hektar 40,8 ar åker, 90 ar odlingsmark, 19 hektar 60,3 ar skogsmark och 75,3 ar impediment, samt å det södra skiftet eller Rönningen 31 hektar 51 ar, däraf 15 hektar 99 ar åker, 2,8 ar äng, 60 ar odlingsmark, 14 hektar 81,3 ar skogsmark och 7,9 ar impediment.

Af det här ofvan omtalade uppskattningsinstrumentet, med därtill i oktober 1909 efter laga skiftets fastställande gjorda tillägg, inhämtas vidare.

Å det norra skiftet äro egendomens åbyggnader belägna, hvilka äro i ganska godt skick med undantag af boningshuset, som är så gammalt och bristfälligt, att det ej kan repareras, utan bör ombyggas under den närmaste arrendeperioden; och hafva uppskattningsmännen uppgjort förslag till nybyggnad däraf, hvarför kostnaden, efter afdrag af materialerna i gamla boningshuset, beräknats till 3,508 kronor. Uppskattningsmännen hafva därjämte, i händelse af förnyad utarrendering af egendomen, förordat inlösen af, bland annat, en å detta skifte befintlig, arrendatorn tillhörig byggnad, inredd till drängkammare och brygghus, för 600 kronor. Å Rönningen finnes ett med kronan tillhöriga hus, som äro gamla och bristfälliga, bebyggdt torp, kalladt Nyholm, hvartill jag här nedan återkommer.

Åkern består i det norra skiftet hufvudsakligen af lermylla på

lerbotten och i det södra af mulljord på ler- och syrsandsbotten. Betet är dåligt, hvaremot skogsafkastningen beräknas öfverstiga husbehovet.

Då egendomen vore delad i två skiften så långt från hvarandra belägna, att deras skötsel i ett bruk ställde sig jämförelsevis dyrt, hafva uppskattningsmännen föreslagit, att det södra skiftet måtte skiljas från egendomen för att säljas, och, när den återstående delen, eller det norra skiftet, blefve så obetydlig, att den kunde betinga i arrende högst 600 kronor, hafva uppskattningsmännen ansett, att äfven försäljning däraf vore fördelaktig.

För egendomen i dess helhet, som taxeringsvärderats till 15,300 kronor, hafva uppskattningsmännen beräknat ett arrendevärde af 850 kronor och för norra skiftet, i händelse endast Rönningen komme att säljas, 600 kronor. Saluvärdet har beräknats för norra skiftet till 22,190 kronor, däraf för skogsbeståndet 11,474 kronor, och för Rönningen till 15,700 kronor, däraf för skogsbeståndet 10,285 kronor.

I den skrifvelse, hvarmed Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet insändt handlingarna i ärendet till domänstyrelsen, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, då några särskilda skäl vare sig med hänsyn till skogstillgången eller i öfrigt ej syntes förefinnas för egendomens bibehållande i kronans ägo, tillstyrkt egendomens försäljning i dess helhet på sätt, uppskattningsmännen föreslagit.

I ärendet hörd har vederbörande jägmästare, då de till egendomen hörande två skogsskiftena omfattade obetydlig areal och ej angränsade annan allmän skog, med hvilken de lämpligen kunde sammanslås, hemställt, att de måtte i sammanhang med inägojorden försäljas, och har öfverjägmästaren i Bergslagsdistriktet biträdt jägmästarens åsikt.

Hvad torpet Nyholm beträffar, hafva innehafvaren däraf Anders Erik Lagerqvist och hans hustru Anna Josefina Lagerqvist hos Eders Kungl. Maj:t anhållit, att åt dem måtte till eget hem med äganderätt upplåtas det område, hvarå torpets åbyggnader vore uppförda, jämte någon lämplig areal därutöfver.

Genom nådig remiss den 26 juni 1909 anbefalldes domänstyrelsen att efter vederbörandes hörande häröfver afgifva underdånigt utlåtande. Till åtlydnad häraf har domänstyrelsen öfverlämnat infordrade yttranden från domänintendenten i länet och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Tillika har domänstyrelsen öfverlämnat en af t. f. förste landtmätaren N. Th. Schönström upprättad karta öfver det jordområde, som, därest torpet Nyholm komme att försäljas, borde tilläggas torpet.

Enligt denna karta med beskrifning utgör området totalareal 2 hektar 50 ar, däraf 1 hektar 77 ar åker, 2,8 ar äng samt 70,2 ar skogs- och betesmark. Å området finnes växande skog till ett af jägmästaren uppskattadt värde af 203 kronor.

Domänintendenten, som meddelat, att Lagerqvist enligt uppgift vore en skötsam, nykter och ordentlig man, hvilken under flera år brukat torpet i fråga, har förordat upplåtelse till makarna Lagerqvist af berörda område till enahanda försäljningspris, som vid ofvan berörda uppskattning för liknande jord föreslagits eller 370 kronor per hektar, däri inberäknadt värdet af de å området befintliga, kronan tillhöriga torphusen, med skyldighet för makarna Lagerqvist att jämväl ersätta den Schönström för området uppmätande och beskrifvande tillkommande godtgörelse.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har med framhållande däraf, att makarna Lagerqvists åstundan att förvärfva den lägenhet, som sålunda föreslagits att från egendomen afsöndras, måste anses synnerligen behjärtansvärd och att ett bifall därtill icke torde i afsevärd mån förminska värdet af egendomen i öfrigt, hemställt, att från egendomen måtte afsöndras och till sökandena upplåtas å ofvan sist omtalade karta utmärkta område om 2 hektar 50 ar med därå befintliga byggnader mot ett pris, beräknadt efter 370 kronor per hektar med tillägg af 203 kronor, motsvarande värdet af å lägenheten växande skog, samt med skyldighet för makarna Lagerqvist att vidkännas de utaf områdets uppmätande och beskrifvande föranledda landtmäterikostnaderna.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har tillika meddelat, att Lagerqvist dit ingifvit dels skriftligt erbjudande, att på sålunda föreslagna villkor förvärfva den till försäljning ifrågasatta lägenheten med rätt för honom att erlægga köpeskillingen under loppet af tio år med en tiondel årligen, dels ock till vederhäftigheten styrkt borgen för köpeskillingens behöriga erläggande och för köpevillkoren i öfrigt.

Domänstyrelsen har biträdt förslaget om upplåtande under äganderätt åt Lagerqvist och hans hustru af förberörda område af södra skiftet och anser styrelsen lika med uppskattningsmännen det vara lämpligt, att nämnda skifte i öfrigt försäljes. Domänstyrelsen har vidare framhållit, att nya byggnader erfordrades å det norra skiftet, för hvilka byggnader kostnaden skulle taga i anspråk omkring 7 års arrenden för nya arrendeperioden. Då af uppskattningsmännen tillika angifvits, att öfriga där befintliga byggnader, som ej för närvarande tarfvade ombyggnad, endast vore i ganska godt skick, hade kronan gifvetvis längre fram

under arrendeperioden att vänta sig framställning om ytterligare byggnadsarbetens utförande. Styrelsen ville därför förorda försäljning jämväl af det norra skiftet. Styrelsen har slutligen betonat, att egendomen i fråga ej kunde användas för något skogsväsendets ändamål och att egendomens belägenhet ej vore sådan, att en afsevärd höjning af egendomens värde kunde beräknas under en ny period.

På grund af befallning i nådigt bref den 18 juni 1910 har domänstyrelsen vidtagit åtgärder för egendomens skötsel och vård under ytterligare ett år från den 14 mars 1911 eller således till den 14 mars 1912.

För egen del har jag intet att erinra mot det af myndigheterna framställda förslaget till disposition af nu ifrågavarande kronoegendom. Med den i ärendet tillstyrkta beräkningsgrunden för köpeskillingen för lägenheten Nyholm skulle försäljningsvärdet för lägenheten uppgå till 1,128 kronor, däraf för växande skog 203 kronor. Ifrågavarande försäljningsvärde torde emellertid böra afräknas å det af uppskattningsmännen beräknade saluvärdet för södra skiftet i dess helhet eller 15,700 kronor, hvadan saluvärdet för nämnda skifte skulle utgöra allenast 14,572 kronor.»

Då utskottet icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 februari 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.